

ورای جریان غالب
فکر کنید و عمل کنید



November 2015

چگونه می توان کسب و کاری موفق در ایران ایجاد کرد

دورنمایی از مزایا و چالش های کسب و کار در ایران و تندرک مقدمات



توصیه‌های رولند برگر به خارجیان برای ایجاد کسب و کار موفق در ایران

مقدمه:

رولند برگر یک شرکت مشاوره بین‌المللی با ۲۴۰۰ کارشناس و ۵۰ دفتر فعال از ۳۶ کشور در سطح جهانی است. این شرکت در گزارشی دورنمایی از مزایا و چالش‌های کسب و کار در ایران ارائه نموده است. این شرکت در نهایت تلاش کرده تا سرمایه‌گذار خارجی را با محیط کسب و کار ایران آشنا نموده و راهکارهایی ارائه نماید. این گزارش در نوامبر ۲۰۱۵ آذر ۱۳۹۴ نگاشته شده و در سه بخش به بررسی موضوع پرداخته است که شامل:

بخش اول - فرصت: اکنون که دروازه‌های تجارت در ایران باز می‌شوند، ایران برای شرکت‌هایی که در کشورهای مختلف فعالیت دارند، فرصت‌های جذابی برای ارائه دارد.

بخش دوم - چالش: سازگاری با فرهنگ، وضعیت اقتصادی، موقعیت تجاری منحصربه‌فرد ایران برای تازه واردان آسان نخواهد بود.

بخش سوم - موفقیت: شرکت‌های چند ملیتی در ایران می‌توانند موفق باشند، اما باید اصولی را رعایت کنند.

برای ایجاد کسب و کار در ایران دلایل کافی وجود دارد اما تنها بر خورداری از آمادگی لازم می تواند با موفقیت همراه شود.

امضای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در ۱۴ جولای ۲۰۱۵ بین ایران، چین، فرانسه، روسیه، انگلستان، ایالات متحده، آلمان و اتحادیه اروپا مایه آسودگی و هیجان کشورهای جهان شد. در حالی که ایرانیان به خیابان های تهران ریختند تا پایان انزوایشان را جشن بگیرند، مقامات در سراسر دنیا هم به مناسبت دستاوردی که قواعد بازی را تغییر می داد به جشن و سرور پرداختند. مجلس ایران در ۱۳ اکتبر برجام را تصویب کرد و شورای امنیت سازمان ملل در ۱۸ اکتبر آن را به تصویب رساند. بر طبق این توافق تاریخی، تحریم های سازمان ملل، ایالات متحده و اتحادیه اروپا که سال ها ایران را فلج کرده بود، بعد از اینکه سازمان بین المللی انرژی اتمی اجرای اقدامات مربوط به برنامه هسته ای ایران را تایید کرد، تخفیف خواهند یافت.

ایران تنها اقتصاد نسبتاً بزرگی است که از بازارهای بین المللی و تعامل با بازارهایی با اندازه جهانی جدا افتاده و فرصت های توسعه در آن برای چند ملیتی ها و سوسه انگیز است. با گذشت یک ماه از امضای برجام، قیمت هتل ها اوج گرفته اند و انگلستان اعلام کرده که سفارتش را در تهران بازگشایی خواهد کرد. این هیجان ها توجیه پذیر است - کم نیستند کشورهایی که در دنیا بعد از تعدیل و اصلاح قوانین رشدی نجومی را تجربه کرده اند.

فرصت ها فرا می خوانند

شوق روانه شدن به سوی ایران از سوی جامعه تجارت جهانی محکم و ریشه دار است چرا که ایران کشوری است که شما را برای سرمایه گذاری در آن مجاب خواهد کرد. اصول و مبانی جاری در آن یک گول اقتصادی را برایتان ترسیم می کند که به خواب رفته است اما تنها این اصول نیستند که ایران به یک مقصد سرمایه گذاری و سوسه انگیز تبدیل کرده است. کشوری نسبتاً فرهیخته است و دولت سودای تبدیل کشور به کانون قدرت منطقه را دارد. شرکت های خارجی ایران را مقصد رضایت بخشی برای کالاها، فناوری و تخصص خود خواهند یافت.

۱- مبانی مستحکم

با یک و شش دهم میلیون کیلومتر مربع، ایران هفدهمین کشور بزرگ دنیاست و جمعیت هفتاد و هشت میلیونی آن تقریباً با آلمان برابر است. شایان ذکر است که چهل و یک درصد ایرانیان زیر بیست و پنج سال هستند که می تواند زیربنای مستحکمی برای توسعه اقتصادی باشد. علیرغم تحریم ها و عواقب ناشی از آنها، GDP ایران همچنان بالغ بر رقم قابل ملاحظه ۴۱۵ میلیارد دلار امریکا تقریباً با امارات متحده برابری می کند. صرف نظر از وسعتش، ایران از نظر منابع طبیعی کشوری غنی است. بزرگترین کشور دارای منابع گاز

طبیعی در جهان (۱۸/۲ درصد کل) و سومین کشور از نظر ذخایر نفت خام است. ایران همچنان از منابع وسیع مس، سنگ آهن، سرب و روی برخوردار است.

**شمایی از نحوه عملکرد کشورهای مختلف بعد از آزادسازی اقتصادی
رشد سالانه تولید ناخالص داخلی طی پنج سال پس از اصلاح قوانین**



ایران نه تنها از نظر منابع طبیعی غنی است بلکه در تاریخ و فرهنگ هم کهن ترین تمدن های جهان است که قدمتی پنج هزار ساله دارد. این اگرچه انگیزه اصلی برای سرمایه گذاری نخواهد بود اما این میراث غنی و محیط اجتماعی دوستانه، کار در ایران را تجربه ای دلپذیر برای شما خواهد کرد.

۲- فرهیختگی

اگرچه از منظر اقتصادی در طبقه کشورهای در حال توسعه یا بازارهای در حال ظهور جای می گیرد، ایران از بسیاری جهات کشوری توسعه یافته تلقی می شود. صنایع پابرجا و تثبیت شده ای مانند اتومبیل سازی (با قابلیت تولید بیش از یک میلیون وسیله نقلیه در سال) و صنایع دارویی (غالباً عمومی) دارد. چند صد شرکت عضو بازار بورس اوراق بهادار هستند و حدود هشت میلیون نفر از ایرانیان در آن سهم دارند. زیرساخت ریلی آن در دنیا مورد احترام است و سیستم مترو در تهران از نظر کارایی و سطح خدمات رقیب همتهای اروپایی است.

ایران استانداردهای آموزشی قابل ملاحظه ای دارد با سواد نود و هشت درصدی جمعیت جوان و نرخ ثبت نام دانشگاهی پنجاه و هشت درصد (نزدیک به کشورهای توسعه یافته فرانسه و آلمان). با تکیه بر مهارت های علمی پارسی، ایران در زمینه های متعددی پیش می رود. ایران از نظر تعداد مقالات دانشگاهی رتبه شانزدهم و از نظر تعداد دانشمندان و مهندسين رتبه چهل و سوم را در اختیار دارد. بلومبرگ در سال ۲۰۱۳ ایران را در زمره ۵۰ کشور برتر نوآور در دنیا قرار داده است.

علیرغم این انزوای اقتصادی، ایرانیان عموماً بیش از آنچه رسانه‌های غربی به ما تلقین می‌کنند به ارتباطات بین‌المللی تمایل دارند. زبان‌های خارجه جز واحدهای اجباری در مدارس است (و تعداد افرادی که به زبان آلمانی صحبت می‌کنند به طرز شگفت‌انگیزی بالاست) و مردم برای اینکه از آخرین مدها و پیشرفت‌های اقتصادی و فناورانه عقب نمانند از رسانه‌های اجتماعی به طور وسیع استفاده می‌کنند. پیوند مهم دیگری بین ایران و بازارهای جهانی از طریق ایرانیان مقیم در خارج از کشور که برآورد می‌شود حدود چهار الی پنج میلیون نفر باشند، برقرار است (اگرچه برخی باورند این رقم باید بسیار بالاتر باشد). که اکثر آنها در کشورهای اروپایی، خاورمیانه و امریکای شمالی ساکنند. آنها غالباً از موقعیت‌های تثبیت شده‌ای در کشورهايشان برخوردارند (برای مثال بسیاری از ایرانیان از اعضای عالی‌رتبه شرکت‌های سیلیکون‌ولی (کالیفرنیا) هستند و از تجربیات بین‌المللی گران‌بهای برخوردارند که می‌توانند آنرا به داخل کشور انتقال دهند- بسیاری از ایرانیانی که مسوولیت‌های اجرایی و پست‌های دولتی دارند در خارج از کشور از جمله بهترین دانشگاه‌های ایالات متحده، انگلستان، فرانسه و آلمان تحصیل کرده‌اند.

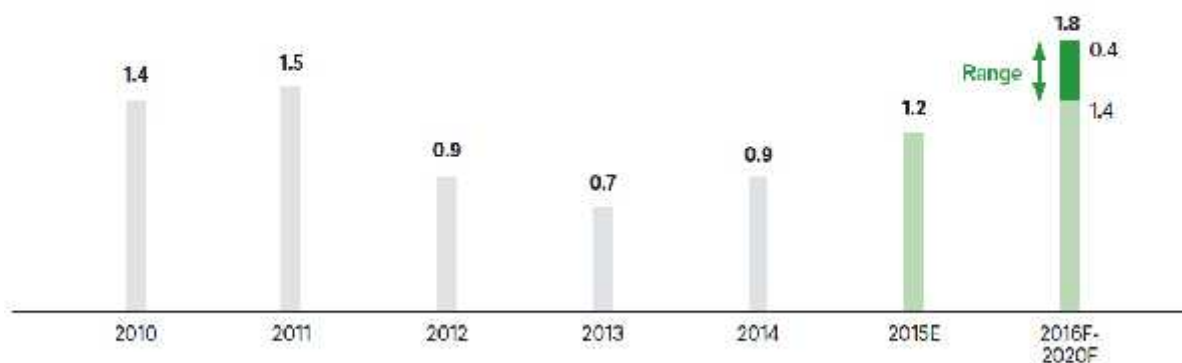
ایرانیان قابلیت بالایی در استفاده از تکنولوژی روز دارند، دسترسی به اینترنت بالا و بیش از سی و پنج میلیون نفر از گوشی‌های هوشمند استفاده می‌کنند.

۳- صنعت اتومبیل

صنعت اتومبیل‌سازی در ایران با حضور شش گروه از تولیدکنندگان اصلی، صنعتی گسترده است و انتظار می‌رود با اصلاح اقتصادی، خارج کردن ماشین‌های فرسوده، و تقاضای بالای پنجاه درصدی برای ورود اتومبیل‌های خارجی رونق بیشتری بگیرد. استفاده از رسانه‌های اجتماعی گسترده است و ایران طی چند سال اخیر جهش قابل ملاحظه‌ای را در خدمات برخط تجربه کرده است. از اثرات مثبت سانسور در داخل کشور این است که بازیگران بین‌المللی تجارت الکترونیک نظیر آمازون و eBay در دسترس نیستند و این بازاری محفوظ و منحصر به فرد را در اختیار شرکت‌های داخلی برای عرضه قرار می‌دهد.

کاوش عمیق در صنعت خودرو فروش سالیانه خودروهای سواری در ایران (به میلیون)

صنعت اتومبیل سازی در ایران با حضور شش گروه از تولید کنندگان اصلی، صنعتی گسترده است و انتظار می رود با اصلاح اقتصادی، خارج کردن ماشین های فرسوده و تقاضای بالایی بنحاه درصد برای ورود اتومبیل های خارجی رونق بیشتری بگیرد.



Source: OICA, IHS, Roland Berger

اگرچه صنعت نوظهور تجارت الکترونیک بدلیل کمبود سرمایه، دانش فنی و تعداد محدود گواهی فعالیت دچار رکود شده است، عطش موجود برای خدمات دیجیتال به سرعت ایران را همپای رقبای منطقه ای قرار می دهد. تخمین ها حاکی از آنست که بازیگر پیشروی تجارت الکترونیک در کشور یعنی دیجی کالا از سرمایه ای حدود سیصد میلیون دلار برخوردار است.

۴- اهداف والا

دولت ایران برنامه های بلندپروازانه ای برای آینده کشور در دست دارد من جمله تبدیل صنایع داخلی به صادرکنندگانی قدرتمندتر، کاهش بیکاری و تمرکز بیشتر برنامه های تحقیقی بر رشد و توسعه (با این هدف گذاری که تا سال ۲۰۳۰ چهار درصد GDP صرف تحقیق و توسعه شود).

ایران به نحوی فزاینده از شرکت های کوچک و متوسط و ایجاد کسب و کار حمایت کرده و به اهمیت آنها در توسعه به وضوح اذعان دارد. برای تشویق بیشتر کارآفرینی، فعالیت های آگاهی افزایی آغاز شده و سیاست هایی برای خلق محیط های دوستانه برای کسب و کارهای جدید اعمال می شود.

رتبه ایران در قسمت تسهیل کسب و کار ۶۲ در بین ۱۸۹ کشور می باشد که رتبه ای امیدبخشی است.

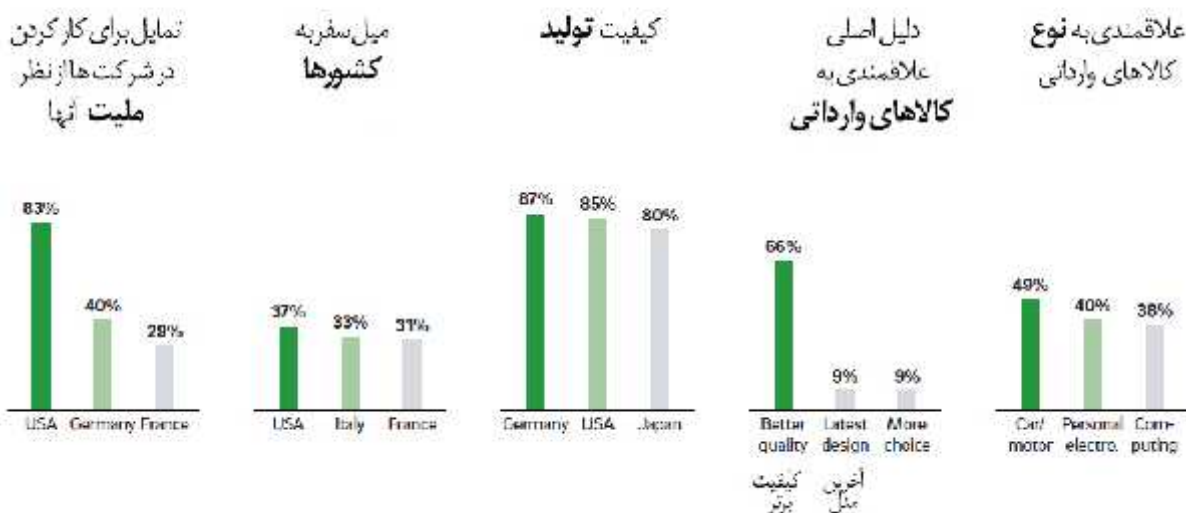
تمایل فراوانی در ایرانیان برای تبدیل شدن به یک قطب و بازیگر اقتصادی در مقیاس جهانی در منطقه ای با بیش از ۴۰۰ میلیون نفر جمعیت وجود دارد.

۵- کمک مورد نیاز

جذب ایران از باب فرصت های کسب و کاری است که ارائه می کند. منابع طبیعی ایران برانگیختن علاقه و انگیزه و نقش مهم در اقتصاد کشور در سال ۲۰۱۴ هشتاد درصد از صادرات ۶۴ میلیارد دلاری ایران از

هیدروکربن‌ها بوده که ۷۵ درصد از آن به چین و هند و ترکیه صادر شده است. با برداشته شدن تحریم‌ها بقیه کشورها هم می‌توانند از منابع طبیعی ایران بهره‌برداری کنند. ایران برای بهره‌برداری بیشتر برنامه دارد و شرکت‌های خارجی متخصص می‌توانند از این فرصت استفاده کنند.

رویکرد مصرف‌کنندگان ایرانی در خصوص حضور شرکت‌های خارجی برای فروش کالا و خدمات در ایران



مصرف‌کنندگان ایرانی با صرف ۱۸۰ میلیارد دلار جاذبه‌ای غیرقابل انکار برای شرکت‌های خارجی هستند. علاقه جوانان به برندهای خارجی است. نظرسنجی نشان می‌دهد ۶۶ درصد پاسخ‌دهندگان کالاهای وارداتی را بدلیل کیفیت برترشان ترجیح می‌دهند. مغازه‌ها در تهران پر از پوشاک‌های اروپایی، لوازم الکترونیکی آسیایی و نوشیدنی‌های امریکایی است. غالباً از طریق بازار خاکستری (بازار موازی) وارد شده یا کپی‌های با کیفیت عالی هستند مانند فروشگاه‌های رسمی اپل در مرکز شهر تهران. با برداشته شدن تحریم‌ها برندهای خارجی می‌توانند مستقیماً به ایران صادرات داشته باشند که بدین‌وسیله قیمت‌ها کاهش می‌یابد. شرکت‌های خارجی همچنین می‌توانند از طریق بازاریابی و خدمات پس از فروش از تولیدات حمایت کنند.

در حال حاضر چین منبع اصلی واردات است بالغ بر ۴۴ درصد کل واردات، اما شرکت‌های غربی هم برای به چالش کشیدن این سهم چینی‌ها از موقعیت خوبی برخوردارند. نظرسنجی که بدان اشاره شد حاکی است که ۸۷ درصد ایرانیان برندهای آلمانی را ترجیح می‌دهند و ۱۸ درصد برندهای چینی را.

ایرانی‌ها نمی‌خواهند شرکت‌های خارجی در اینجا صرفاً فروشنده کالا باشند، شرکای محلی از خارجی‌ها توقع سرمایه‌گذاری دارند بدلیل کمبود نقدینگی و اینکه تخصص و دانش فنی‌شان را برای حرفه‌ای کردن کسب و کار در ایران به همراه بیاورند. در عمل تمام صنایع از اتومبیل‌سازی گرفته تا سیستم بانکی نیازمند ارتقا و بروزرسانی هستند. برای مثال تنها ۶ درصد از صنعت خرده‌فروشی سازمان یافته است (شبهه به پاکستان).

خرده‌فروشان خارجی می‌توانند به حرفه‌ای شده فعالیت‌های خرده‌فروشی کمک کنند مانند مدیریت صنفی و تهیه و تدارک.

محیطی چالش برانگیز برای کسب و کار

ایران نقاط مثبت دارد اما کسب و کار در آنجا راحت نیست و شرکت‌های خارجی باید بسیار با احتیاط عمل کنند.

علیرغم دورنمایی امیدبخش، ایران اقتصادی شکننده دارد که مبتلا به بلاتکلیفی یا بی‌ثباتی است. خارجی‌ها باید استراتژی داشته باشند برای غلبه بر فرهنگ و فضای منحصر به فرد کسب و کار در ایران. دولت نگرانی خارجی‌ها را برای تجارت در ایران درک می‌کند و بر خصوصی‌سازی و اصلاح اقتصادی تاکید دارد. برخی کارشناسان بر این باورند که این مساله از برداشته شدن تحریم‌ها مهم‌تر است و مشتاقانه اصلاحات اقتصادی بیشتری را انتظار می‌کشند.

۱. اقتصاد شکننده

با وجود حجم قابل ملاحظه و انعطاف بسیار زیاد اقتصادی در مواجهه با تحریم‌ها (با رتبه خوب در پس‌انداز ملی و بدهی دولت و تلاش جدی در افزایش صادرات غیرنفتی) اقتصاد ایران هنوز شکننده است که بازیگران خارجی را محتاط و نگران می‌کند. اقتصاد ناپایدار ایران، عمدتاً دلیل تحریم‌ها، در مورد دسترسی به نیروی کار، تمهیدات نظارتی که بر داد و ستدهای تجاری و ضمانت‌های قراردادهای دولتی تاثیر می‌گذارد، مولد بلاتکلیفی و بی‌ثباتی است و کشور را در مقابل شوک‌های جهانی بسیار آسیب‌پذیرتر می‌کند.

دولت ایران با کمبود بودجه فزاینده دست و پنجه نرم می‌کند چنانچه بودجه مالی سال ۲۰۱۵ با نرخ پایین نفت در حال حاضر تأمین نخواهد شد. انتظار می‌رود بخشی از دارایی‌های مسدود شده ایران از درآمدهای نفتی در خارج از کشور که بیش از صد میلیارد دلار است با برداشته شدن تحریم‌ها آزاد شود اما با این حال دولت برای هزینه‌های محدودیت خواهد داشت. به همین ترتیب ایران از نظر شاخص میزری (فلاکت/بیچارگی) که با جمع نرخ بیکاری و نرخ تورم محاسبه می‌شود، رتبه‌های بالا را به خود اختصاص داده. طبق شاخص میزری نرخ بالای بیکاری و بالاتر رفتن تورم، هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی برای کشورها به بار می‌آورد. این شاخص طی چند سال گذشته همواره رو بسوی بالا داشته و برای برگشتن به سطح عادی نیازمند زمان است. با اضافه شدن نوسانات شوک برانگیز نرخ ارز در این سال‌ها و سیستم بانکی چالش برانگیز، ایران برای پایه‌گذاری اقتصادی با کارکرد مناسب وظیفه‌ای بس خطیر بر عهده دارد.

با نظر به دشواری‌های گذشته، بسیاری از ایرانیان تحصیل کرده در دهه گذشته کشور را ترک کرده‌اند. هر ساله، حدود ۱۵۰۰۰۰ نفر از افراد مستعد از ایران مهاجرت می‌کنند (که بر اساس گزارش وزارت علوم ضرر آن

برای اقتصاد کشور معادل از دست دادن ۱۵۰ میلیارد دلار است). این فرار مغزها توسعه اقتصادی را تضعیف کرده و به شکنندگی اقتصادی می‌افزاید.

۲. فضای کسب و کار

فعالیت در عرصه اقتصاد ایران ضرورتاً ساده هم نیست. ایران در بسیاری از شاخص‌ها رتبه‌های آخر را به خود اختصاص داده مثلاً در شاخص سهولت کسب و کار، رقابت‌پذیری جهانی و دسترسی شبکه. اگرچه ایران در برخی زمینه‌ها مرتبه قابل قبولی دارد اما از این مساله هم نمی‌توان غافل بود که کسب و کار در ایران چالش‌های خاص خودش را دارد.

وضعیت مالیات در گذشته چندان شفاف نبوده است. این مساله ایران را در جایگاه ۱۲۳ در بین ۱۸۹ کشور در بخش پرداخت مالیات از نظر شاخص سهولت کسب و کار قرار می‌دهد، رتبه‌ای که از نظر پیچیدگی ساختار مالیاتی و مقدار زمان صرف شده برای انجام امور اداری بدست می‌آید. شرکت‌های خارجی در مواجهه با مسایل مشابه با قوانین استخدام محلی برخورد می‌کنند. این قوانین سفت و سخت برای کارمندان بسیار حمایتی بوده و دست کارفرما را برای اخراج کارکنان تقریباً می‌بندد.

مانع دیگر، حجم قابل ملاحظه تشریفات اداری است. ایران کشوری است با دولتی متمرکز که حتی یک درخواست ساده هم باید برای تأیید مراحل پیچیده اداری را طی کند که این امر امور تجاری را با تاخیر می‌کشاند.

و نکته آخر، کمبود شفافیت در خصوص مالکیت شرکت‌هاست. مالکیت شخصی و دولتی اغلب بهم آمیخته‌اند که در این صورت شما نمی‌دانید واقعاً با چه کسی روبه‌رو هستید. با توجه به نقش فعال دولت در گذشته و نفوذش در وضع قوانین، شرکت‌های بزرگ که حقیقتاً خصوصی باشند کم‌اند اما در صورت موجودیت به نحوی شایسته اداره می‌شوند.

۳. فرهنگ کسب و کار

از ویژگی‌های فرهنگ کسب و کار ایران مرکزیت و اجماع در سطح مدیریت ارشد است. تفویض مسوولیت به سطوح پایین‌تر به‌ندرت اتفاق می‌افتد و مدیریت ارشد در اکثر تصمیم‌گیری‌ها دخیل است. وقتی مسایل به سطح بالا می‌رسند، آنگاه قبل از اینکه چیزی به امضا برسد، هیات‌های مختلف، اعضا و کمیته‌هایی باید وارد شور شوند. این فرآیندهای طولانی بر سرعت تصمیم‌گیری به طور مشهود تأثیر می‌گذارند.

بین روابط شخصی، اجتماعی و کاری تقریباً مرزبندی مشخصی وجود ندارد. دوستان خانوادگی را به جلسات مشاوره می‌آورند و دلالتان ممکن است بخواهند در فرآیند تصمیم‌گیری دخیل باشند. این قوم و خویش‌گرایی احتمالاً اثرات جانبی شعور جمع‌گرایی است اما برای فعالیت در ایران باید بدان اذعان کرد و اگر در مدیریت آن هوشیار نباشید، می‌تواند مسیر بازگشت شما را هموار کند.

چهار قانون برای کسب و کار موفق

مشخصاً ورود به ایران آنقدر که در نگاه اول به نظر می‌آید جذابیت ندارد. با این حال، شرکت‌ها اگر قوانین و دستورالعمل‌های خاصی را مدنظر قرار دهند بر بسیاری از موانع فائق خواهند آمد. برخی از شرکت‌های خارجی از جایگاه بهتری برخوردارند (برای مثال چون محصولاتشان جای خود را پیدا کرده و یا بخاطر وفاداری در طول سال‌های تحریم)، اما در اصل همه شرکت‌ها باید بتوانند در ایران موفق عمل کنند. ایران برای تسهیل ورود چهار قانون را مشخص کرده است.

۱. با اصول بدرستی آشنا شوید

قبل از سفر به ایران، حتماً باید تکلیفتان را انجام دهید. درک صحیحی از تاریخ کشور، فرهنگ و گستره کسب و کار حداقل چیزی است که باید بدانید. در مورد قابلیت‌های زبانی هم این مساله صادق است: بسیاری از مدارک فقط به زبان فارسی موجود هستند و برخی از ایرانیان پا به سن گذاشته انگلیسی یا آلمانی نمی‌دانند. داشتن فارسی‌زبانان در تیمتان بی‌نهایت ارزشمند خواهد بود.

درک درست و جلب اعتماد یک شبه ممکن نخواهد شد و مطمئناً از طریق ایمیل و تماس‌های تلفنی نیز هم. حضور شما غالب اوقات ضروری است و لنگرتان را آن‌طور که باید محکم کنید. این کشور با تمام ظرافت‌هایش، تعامل چهره به چهره مکرر را می‌طلبد.

رتبه ایران در شاخص‌های مختلف رتبه‌بندی با احتساب تمامی کشورها

۲. با سطح بالا شروع کنید - اما واسطه‌ها را بشناسید

با توجه به ماهیت متمرکز شرکت‌ها و اجزای دولت برای، پیشبرد کارها اگر از سطح پایین شروع کنید وقت زیادی از شما خواهد گرفت. نقطه ورود به بالاترین سطح یک سازمان را هدف‌گذاری کنید. در ابتدا شاید راحت بنظر نرسد اما فرآیند کلی را تسریع خواهد کرد. همواره بهترین شیوه این است که در صورت امکان مستقیماً به سراغ مدیر ارشد بروید. در صورتی که این امر دشوار بود، شرکت‌های خارجی می‌توانند از اهرم واسطه‌ها برای نفوذ بهره‌برند - شیوه‌ای رایج در خاورمیانه که می‌توانند به عنوان تسریع‌کننده‌ای موثر در امور کسب و کار باشد. این افراد محلی بخاطر آشنا بودن با فرهنگ بهتر می‌دانند چگونه این مسایل را پیگیری کنند و ارتباطات لازم را برقرار کنند اما استفاده از این افراد نیازمند ملاحظات دقیق است و خطرات خاص خود را به همراه دارد. برای مثال، ممکن است در ابتدا به‌نظر برسد که این شیوه با گشودن درب‌ها و کمک به شناسایی فرصت‌ها موثر واقع می‌شود؛ اما ممکن است بعد ببینید شخص واسطه در پی اهداف شخصی خود بوده و توانایی برقراری ارتباط قوی را نداشته و شما ماه‌ها را از دست رفته ببینید. بنابراین شرکت‌ها باید با احتیاط وارد عمل شوند، مخصوصاً با توجه به تعداد بالای نمایندگان واسطه‌ها که پس از نتایج مثبت مذاکرات هسته‌ای سر برآورده‌اند. انتخاب یک واسطه قابل اعتماد از راهبردی‌ترین اقدامات برای شرکتی است که به ایران وارد می‌شود.



۳. به لحاظ قانونی آماده باشید

انتظار می‌رود بعد از برجام، تحریم‌های شرکت‌های غیرامریکایی در سه ماهه اول سال ۲۰۱۶ برداشته شده یا تخفیف می‌یابند. با این حال، صرفه‌نظر از وضع تحریم‌ها- خواه به هنگام ورود شما در حال تخفیف یا کاملاً برداشته شده باشند- شرکت‌ها نیاز دارند درک درستی از شرایط قانونی ایران داشته باشند تا خطرپذیری سرمایه‌گذاریشان را کاهش دهند.

یک راه برای کاهش خطرپذیری سرمایه، منعقد کردن قراردادهای تحت معاهده سرمایه‌گذاری دوجانبه (BIT) یا یک توافقنامه سرمایه‌گذاری دیگر است. در حال حاضر ۵۲ معاهده سرمایه‌گذاری مشترک بین ایران و دیگر کشورها مانند آلمان، فرانسه، ایتالیا، اتریش و سوئیس جاری است. دیگر اینک قراردادهای BIT با ایران مصونیت در مقابل سلب مالکیت بدون پرداخت غرامت، انتقال آزاد سرمایه، قرارداد تضمین شده پایاپای با دیگر ملیت‌ها و به طور کلی احتمال پیگیری از مجاری قانونی بین‌المللی را برای شما فراهم می‌کند.

علاوه بر قراردادهای BIT، شما از حمایت و تشویق‌هایی تحت قانون ملی ایران برخوردار خواهید بود. قانون حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی سال ۲۰۰۲ امتیازهای مهمی را برای سرمایه‌گذاری خارجی تضمین می‌کند از جمله استاندارد برخورد برابر (با ایرانی‌ها)، انتقال اندوخته و سود سهام، جبران خسارت در صورت سلب مالکیت و دسترسی به دادگاه‌های خارجی. با این وجود، برای بهره‌مندی از این مزایا سرمایه‌گذاران خارجی باید از سازمان به اصطلاح (OIETAI) سازمان سرمایه‌گذاری ایران مجوز بگیرند. این مجوز تقریباً بدون معطلی صادر می‌شود اگر -بر طبق یک طرح کسب و کار بزرگ- متقاضی بتواند ثابت کند که فعالیت تجاری‌اش مطلوب و معقول است (مثلاً فقط یک طرح تجاری نیست). اغلب هم اینگونه است اما به جزئیات هم باید توجه شود. بنابراین با دقت و به هنگام آماده شدن طرح کسب و کار بسیار ضروری است.

یک جنبه مثبت این است که سرمایه‌گذاران خارجی، به استثنای مواردی معدود، با سرمایه‌گذاری در شرکت‌های ایرانی اجازه دارند که تا صد در صد سهام را در اختیار داشته باشند که امتیازی نادر در این منطقه به حساب می‌آید. همچنین سرمایه‌گذاران خارجی می‌توانند بین اشکال قانونی که قانون تجارت ایران اجازه می‌دهد، آزادانه انتخاب کنند حتی شرکت سهامی خاص تاسیس کنند که رایج‌ترین و مناسب‌ترین فرم شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاران خارجی است.

همچنین مفاد قانونی و مالیاتی مختلفی وجود دارد که اجازه تأسیس شرکت‌های خارجی را در مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی می‌دهد. ایران چندین معاهده مالیات مضاعف (DTC) اساساً بر مبنای مدل مالیاتی OECD (سازمان توسعه و همکاری اقتصادی) با آلمان، فرانسه، اسپانیا، اتریش و سوئیس امضا کرده است. با این حال دانستن اینکه ایرانیان چگونه از حق خود در این گونه قراردادهای بهره می‌برند برای امضاکنندگان این قراردادهای مالیاتی ضروری است.

در مجموع، چارچوب قانونی در ایران به بلوغ رسیده اما گاهی عجیب است. مصلحت در این است که با یک شرکت حقوقی متخصص در کسب و کار بین الملل با تجربه ملموس در ایران دارد در تعامل باشید که می تواند دانش روز و قابل اتکال را در اختیارتان قرار دهد.

۴. جایگاه تان را برای دراز مدت تثبیت کنید

اگرچه تاسیس شرکت بدون شریک ایرانی منع قانونی ندارد، صرفه نظر از نوع کسب و کار، شرکت های خارجی به شرکت های ایرانی محلی وابسته اند و چنین شریک تجاری نیاز دارند. با توجه به بزرگی این اقتصاد، یافتن شریک ممکن است ساده به نظر آید، اما هتل های پر از جمعیت در تهران حکایت از سود بالا دارد و اینکه چگونه شرکت ها برای چنین کسب و کاری از یکدیگر پیشی می گیرند.

کسب جایگاه متمایز در بلندمدت برای ایجاد علاقه بسیار مهم است. تأمین مالی مورد نیاز است اما بیشتر از آن که عامل واقعی متمایز کننده برای شراکت پایدار باشد، عاملی بهداشتی به حساب می آید. شرکای ایرانی انتظار تعهد درازمدت از شرکت های خارجی دارند و این به معنای راه اندازی یک کسب و کار گروهی است بر اساس احترام متقابل و انتقال دانش و تخصص. برای حمایت از چنین رویکردی، به کار گرفتن افراد محلی در شرکت ها و کارخانه ها می تواند به منزله تعهد پایدار باشد.

رویکرد بلندمدت تا حدی به خودی خود ایجاد می شود. وقتی در ایران کسب و کاری دارید باید صبر پیشه کنید. بدلیل فرهنگ و موانع اداری، تصمیم گیری وقت گیر خواهد بود. وقتی در پایان جلسات برای اقدامات آتی قرار یا برنامه ای تنظیم می کنید، انتظار تغییرات در برنامه زمانی را هم داشته باشید. ترغیب و اصرار به شرکا در اوایل شروع کار اصلاً شیوه مناسبی برای آغاز این رابطه کاری نیست بنابراین برای برنامه زمانی بلندمدت و موانع غیرمنتظره خود را آماده کنید.

برای برخی شرکت های خارجی، راه انداختن کسب و کار در ایران در کوتاه مدت محقق می شود در حالی که برخی ممکن است رویکردی انفعالی در پیش بگیرند به ویژه وقتی که این کشور منحصربه فرد را قدری دلهره آور می بینند. ما بر این باوریم که فرصت ایران آنقدر بزرگ است که نمی توان از آن چشم پوشید و شرکت ها امروزه در سرتاسر دنیا باید بی درنگ خود را برای شروع فعالیتی سودآفرین آماده کنند. ما می دانیم که این برای بعضی ها آسان نخواهد بود، اما با آمادگی برای سرمایه گذاری و یادگیری، کسب و کار موفق در ایران دست یافتنی است. یا به بیان مولوی شاعر و ادیب نامی قرن سیزده ایران: جاده از آنجا آغاز می شود که شما گام اول را بر می دارید.